



“อนามัยโพล เรื่อง สุขภาพช่องปากและฟัน”

กรมอนามัย ได้ดำเนินการสำรวจอนามัยโพลเรื่อง “สุขภาพช่องปาก” โดยสำรวจสถานการณ์ปัญหาช่องปากและฟัน รวมถึงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อประกอบการการสื่อสารสร้างความรอบรู้แก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน รวมทั้งนำข้อมูลมาประกอบการวางแผนออกแบบผลิตภัณฑ์ของกรมอนามัย เพื่อกำหนดงานการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยสำรวจระหว่างวันที่ 1 – 31 พฤษภาคม 2567 มีผู้ตอบ 1,148 คน สรุปผลการสำรวจ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน

1. ปัจจุบัน คุณมีปัญหาช่องปากหรือฟันหรือไม่ ?

ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ ตอบว่าปัจจุบันมีปัญหาช่องปากหรือฟัน ที่ร้อยละ 54.97 ในขณะที่ไม่มีปัญหาร้อยละ 45.03 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจุบัน คุณมีปัญหาช่องปากหรือฟันหรือไม่ ?

อันดับ	ประเด็นปัญหาช่องปากหรือฟัน	จำนวน	ร้อยละ
1	มี	631	54.97
2	ไม่มี	517	45.03
รวม		1,148	100.00

1.1 คุณมีปัญหาช่องปากและฟัน อะไรบ้าง

ผู้ที่ตอบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับช่องปากและฟัน ระบุว่าปัญหาในช่องปากและฟันที่พบมากที่สุด คือ ฟันผุ ร้อยละ 35.19 รองลงมาคือ มีคราบหินปูน ร้อยละ 34.84 และเหงือกอักเสบ ร้อยละ 18.38 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณมีปัญหาช่องปากและฟัน อะไรบ้าง

อันดับ	คุณมีปัญหาช่องปากและฟัน อะไรบ้าง	จำนวน	ร้อยละ
1	ฟันผุ	404	35.19
2	คราบหินปูน	400	34.84
3	เหงือกอักเสบ	211	18.38
4	ฟันหัก	136	11.85

อันดับ	คุณมีปัญหาช่องปากและฟัน อะไรบ้าง	จำนวน	ร้อยละ
5	ปากเหม็น	110	9.58
6	ฟันเก	91	7.93

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสำรวจบางส่วนได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นปัญหาช่องปากและฟัน ด้านอื่นๆ ได้แก่

- ฟันที่อุดเริ่มมีการแตกร้าว
- ฟันห่างทำให้เศษอาหารเข้าไปติดตามซอกฟันและมีกลิ่นเหม็น
- เลือดออกตามไรฟัน
- เหงือกอักเสบมีหนอง เป็นต้น

1.2 คุณคิดว่าปัญหาช่องปากและฟันของคุณเกิดจากอะไรมากที่สุด

ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ คิดว่าสาเหตุของปัญหาช่องปากและฟัน เกิดจากการแปรงฟันไม่สะอาด มากที่สุด ร้อยละ 42.16 รองลงมาคือ การดื่มชา กาแฟ หรือน้ำอัดลม ร้อยละ 34.55 และไม่ใช่ไหมขัดฟัน ร้อยละ 9.51 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คุณคิดว่าปัญหาช่องปากและฟันของคุณเกิดจากอะไรมากที่สุด

อันดับ	คุณคิดว่าปัญหาช่องปากและฟันของคุณเกิดจากอะไรมากที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
1	แปรงฟันไม่สะอาด	266	42.16
2	ดื่มชา กาแฟ หรือน้ำอัดลม	218	34.55
3	ไม่ใช่ไหมขัดฟัน	60	9.51
4	ทานอาหารรสจัด	39	6.18
5	อื่นๆ	31	4.91
6	สูบบุหรี่	17	2.69
รวม		631	100.00

สำหรับ ผู้ตอบร้อยละ 2.70 ที่ตอบว่าสาเหตุอื่นๆ คิดว่าสาเหตุของปัญหาช่องปากและฟัน เกิดจากสาเหตุต่อไปนี้

- ทานขนมก่อนนอนแล้วไม่แปรงฟัน
- ขาดการดูแลที่ดี
- น้ำลายบูด
- แปรงฟันไม่ถูกวิธี

- ไม่ได้รับการตรวจสุขภาพฟันตามระยะเวลา

2. คุณไปพบหมอฟันบ่อยแค่ไหน?

ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ ไปพบหมอฟัน ปีละ 1 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 47.74 รองลงมาคือ ไปพบหมอฟันปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 25.78 ไม่เคยไปพบหมอฟันเลย ร้อยละ 15.77 และมากกว่า 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 10.71 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คุณไปพบหมอฟันบ่อยแค่ไหน?

อันดับ	คุณไปพบหมอฟันบ่อยแค่ไหน?	จำนวน	ร้อยละ
1	ปีละ 1 ครั้ง	548	47.74
2	ปีละ 2 ครั้ง	296	25.78
3	ไม่เคยไปเลย	181	15.77
4	มากกว่า 2 ครั้งต่อปี	123	10.71
	รวม	1,148	100.00

3. คุณอยากได้คำแนะนำจากกรมอนามัยในเรื่องใด

ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ อยากได้คำแนะนำจากกรมอนามัยเกี่ยวกับช่องปากและฟันใน 3 ประเด็นแรก คือ สิทธิการทำฟันฟรี ร้อยละ 53.92 รองลงมาคือ สาเหตุกลิ่นปาก, ฟันผุ, เลือดออก ร้อยละ 41.81 และการแปรงฟันให้ถูกวิธี ร้อยละ 28.48 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คุณอยากได้คำแนะนำจากกรมอนามัยในเรื่องใด

อันดับ	คุณอยากได้คำแนะนำจากกรมอนามัยในเรื่องใด	จำนวน	ร้อยละ
1	สิทธิการทำฟันฟรี	619	53.92
2	สาเหตุกลิ่นปาก, ฟันผุ, เลือดออก	480	41.81
3	แปรงฟันให้ถูกวิธี	327	28.48
4	สาเหตุของมะเร็งช่องปาก	299	26.05
5	รากฟันเทียมคืออะไร	255	22.21
6	กินอะไรห่างไกลฟันผุ	217	18.90
7	ฟลูออไรด์สำคัญอย่างไร	180	15.68
8	การผ่าฟันคุด	154	13.41
9	น้ำยาบ้วนปาก	145	12.63

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ผู้ตอบแบบสำรวจ 1,148 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร้อยละ 33.36 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 77.96 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 25 - 44 ปี ร้อยละ 38.33 รองลงมาคือ 45 - 59 ปี ร้อยละ 34.76 มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ (ที่ไม่ได้อยู่ภาคสาธารณสุข) ร้อยละ 29.97 รองลงมาคือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข/บุคลากรทางการแพทย์/บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ 13.3 และพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 12.37 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
เขตการปกครอง		
เขตการปกครองรูปแบบพิเศษ (กทม./พัทยา)	198	17.25
เทศบาลตำบล	383	33.36
เทศบาลนคร	79	6.88
เทศบาลเมือง	181	15.77
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	307	26.74
เพศ		
หญิง	895	77.96
ชาย	210	18.29
LGBTQIAN+	43	3.75
อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	12	1.05
15 - 24 ปี	38	3.31
25 - 44 ปี	440	38.33
45 - 59 ปี	399	34.76
60 ปี ขึ้นไป	259	22.56
อาชีพ		
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/บุคลากรทางการแพทย์/บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข	153	13.3
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ (ที่ไม่ได้อยู่ภาคสาธารณสุข)	344	29.97
พนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้างเอกชน	142	12.37
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	48	4.18
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย (ที่ไม่ใช่ในตลาด)/อาชีพอิสระ	66	5.75

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	88	7.67
ว่างงาน/ระหว่างรองาน	35	3.05
อสม.	108	9.41
เกษตรกร	60	5.23
เกษียณราชการ	29	2.53
นักเรียน/นักศึกษา	41	3.57
ค้าขาย (ในตลาด)	13	1.13

สรุปผลการสำรวจ

ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.97% มีปัญหาช่องปากหรือฟัน โดยปัญหาที่พบบ่อย คือ ฟันผุ ร้อยละ 35.19 รองลงมาคือ มีคราบหินปูน ร้อยละ 34.84 และเหงือกอักเสบ ร้อยละ 18.38 โดยมีความคิดเห็นว่าสาเหตุของปัญหาช่องปากและฟัน คือ การแปรงฟันไม่สะอาด มากที่สุด ร้อยละ 42.16 รองลงมาคือ การดื่มชา กาแฟ หรือน้ำอัดลม ร้อยละ 34.55 และไม่ใช้ไหมขัดฟัน ร้อยละ 9.51 ตามลำดับ

สำหรับพฤติกรรมการไปพบหมอฟันของผู้ตอบแบบสำรวจ พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ ไปพบหมอฟัน ปีละ 1 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 47.74 รองลงมาคือ ไปพบหมอฟันปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 25.78 ไม่เคยไปพบหมอฟันเลย ร้อยละ 15.77 และมากกว่า 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 10.71 ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ อยากรู้คำแนะนำจากกรมอนามัยใน 3 อันดับแรก ได้แก่ เรื่องสิทธิการทำฟันฟรี ร้อยละ 53.92 รองลงมาคือ สาเหตุกลิ่นปาก, ฟันผุ, เลือดออก ร้อยละ 41.81 และการแปรงฟันให้ถูกวิธี ร้อยละ 28.48 ตามลำดับ

ข้อเสนอจากผลการสำรวจ

จากผลอนามัยโพล แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันมีผู้ที่มีปัญหาช่องปากและฟัน มากถึงร้อยละ 54 โดยมีข้อเสนอต่อสำนักทันตสาธารณสุข กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย นำผลอนามัยโพลไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลประกอบเพื่อการวางแผนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน จากผลอนามัยโพลพบว่าปัญหาช่องปากและฟันที่พบมากที่สุดคือ ฟันผุ มีคราบหินปูน เหงือกอักเสบ ตามลำดับ ดังนั้นเสนอให้สำนักทันตสาธารณสุข ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกแบบและวางแผนการให้บริการแก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน โดยเฉพาะบริการรักษาฟันผุ ขูดหินปูน รักษาเหงือกอักเสบ และยังพบว่าประชาชน ร้อยละ 15.8 ไม่เคยไปพบหมอฟันเลย ซึ่งถือว่าอย่างน้อย และอาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพช่องปากและฟันในระยะยาว นอกจากนี้จากผลอนามัยโพลพบว่าประชาชนต้องการคำแนะนำจากกรมอนามัยเกี่ยวกับปัญหาช่องปากและฟันในเรื่อง สิทธิการทำฟันฟรี มากถึงร้อยละ 53.9 จึงเสนอให้มีการจัดทำข้อมูลสื่อสารให้

ประชาชนมีความรู้เข้าใจ เกี่ยวกับประเภทของสิทธิการทำฟันฟรี สถานที่รับบริการ รวมถึงขั้นตอนการเข้ารับบริการ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ สำหรับประชาชน โดยเพิ่มช่องทางที่ให้ประชาชนได้รับข้อมูลให้มากขึ้น ได้แก่ เว็บไซต์กรมอนามัย โซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์สายด่วน เพื่อเป็นการเชิญชวนให้ประชาชนมาเข้ารับบริการตรวจสุขภาพช่องปากและฟันให้มากขึ้น

2. การสื่อสาร สร้างความรอบรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับประเด็น ช่องปากและฟัน เนื่องจากผลการสำรวจ พบผู้ที่มีปัญหาช่องปากหรือฟัน ถึงร้อยละ 55 ในขณะที่มีผู้ตอบแบบสำรวจ ร้อยละ 15.8 ไม่เคยไปพบหมอฟันเลยใน 1 ปี ดังนั้นจึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดกิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน ให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นย้ำสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าเป็นสาเหตุของปัญหาช่องปากและฟัน ได้แก่ วิธีการแปรงฟันที่ถูกต้อง การใช้ไหมขัดฟัน และการเลือกทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ และสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงบริการตรวจสุขภาพฟัน และรับการรักษาอย่างทั่วถึง

ช่องทางการเข้าถึงผลอนามัยโพล เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

ผลอนามัยโพล ประจำเดือนพฤษภาคม 2567 ประเด็น “สุขภาพช่องปากและฟัน” สรุปและแสดงผลในรูปแบบ infographic พร้อมด้วย Interactive Dashboard ที่สามารถเข้าดูข้อมูลจำแนกรายเขตสุขภาพ และจังหวัด เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ สามารถเข้าถึงได้ที่ website กองพยากรณ์สุขภาพ กรมอนามัย <https://hfd.anamai.moph.go.th>

โดย คณะทำงานขับเคลื่อนอนามัยโพล ปีงบประมาณ 2567
สำนักทันตสาธารณสุข ร่วมกับ กองพยากรณ์สุขภาพ กรมอนามัย
7 มิถุนายน 2567